

4. Конестяпін В. Оптимізація фізичної та технічної підготовки у швидкісно-силових видах легкої атлетики: монографія, авт. кол.: Воронін Д. М. та ін.; за заг. ред. В. Конестяпіна та Я. Свища. Львів, ЛДУФК, 2016. 220 с.
5. Кульчицька, І., Адамчук, В., Савостьян, Ф., Поляк, В., Колос, О. (2024). Удосконалення швидкісно-силової підготовленості легкоатлеток спринтерок у підготовчому періоді річного мкроциклу. *Physical culture sports and health of the nation*, (17 (36)), 232-240.
6. Присяжнюк Д. С. Сучасний погляд на підготовку бігуна: навчальний посібник. Вінниця, ТОВ «Ландо ЛТД». 2013. 249 с.

ПОРІВНЯННЯ КОМАНДНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ФУТБОЛІСТІВ НА РІЗНОМУ ЕТАПІ ПІДГОТОВКИ

Лущенко В.О., Ненич В.С., Новак Я.С.

*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Анотація. Досліджено вікові особливості командної взаємодії у футбольних командах. Мета роботи – установити відмінності командної взаємодії футболістів на різному етапі підготовки. Участь взяли 105 спортсменів навчально-спортивних закладів Вінниччини. Результати показали, що гравці початкової підготовки характеризуються вищою мотиваційною єдністю та кращою комунікативною взаємодією, тоді як старші групи демонструють зниження узгодженості та ускладнення комунікації. Дані можуть використовуватися для вдосконалення тренувальних програм і розвитку командної ефективності.

Ключові слова: футбол, командна взаємодія, вікові відмінності, групова ефективність, комунікативні навички.

Summary. Lushchenko V.O., Nenysh V.S., Novak Ya.S. **A Comparison of Team Interaction among Football Players at Different Stages of Training.** The age-related features of team interaction in football teams were studied. The purpose of the work is to establish differences in team interaction of football players at different stages of training. 105 athletes from educational and sports institutions of Vinnytsia region participated. The results showed that players of initial training are characterized by higher motivational unity and better communicative interaction, while older groups demonstrate reduced coherence and complexity of communication. The data can be used to improve training programs and develop team effectiveness.

Keywords: football, team interaction, age differences, group effectiveness, communication skills.

Вступ. Футбол як командний вид спорту потребує високого рівня узгодженості дій, комунікації та взаємної підтримки між гравцями, що

визначає ефективність виконання ігрових завдань і результативність команди [2, 6]. Формування цих навичок залежить від віку, етапу підготовки, психологічної зрілості та соціального досвіду спортсменів. Порівняння командної взаємодії у різних вікових групах дозволяє виявити специфіку організації спільних дій, рівень згуртованості та комунікації [1, 3, 4].. Незважаючи на наявні дослідження, вікові відмінності у командній взаємодії вивчені недостатньо, що обумовлює актуальність роботи для тренерів, психологів і спортивних менеджерів [2, 5, 6].

Мета дослідження – установити відмінності командної взаємодії футболістів на різному етапі підготовки.

Методи дослідження – аналіз та узагальнення наукової і методичної літератури; анкетування; психодіагностичне тестування із застосуванням методики «Карта-схема психолого-педагогічної характеристики групи» [10]. Для обробки даних застосовано методи математичної статистики: аналіз середніх величин, непараметричний дисперсійний аналіз Крускала – Уоліса (Н-критерій), ранжування результатів. У дослідженні взяли участь 105 спортсменів, серед яких: 37 гравці початкової підготовки 10–12 років, 45 гравців попередньо базової підготовки 13-15 років та 23 гравці спеціалізованої базової підготовки 16-19 років. Учасники представляли такі навчально-спортивні заклади: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінницька обласна дитячо-юнацька спортивна школа з футболу «Нива».

Результати дослідження та їх обговорення. У процесі дослідження встановлено відмінності якісних показників групової взаємодії футболістів які займаються на різному етапі спортивної підготовки (див. табл. 1).

За оцінкою результатів групової взаємодії встановлено статистично достовірні відмінності за показником «спрямованість активності» ($H = 7,03$; $p < 0,05$; $v = 3$). Найвищі значення ($46,59 \pm 5,8$) спостерігалися у гравців початкової підготовки, найнижчі ($43,71 \pm 5,7$) – у гравців попередньо базової підготовки. Це свідчить про те, що на початкових етапах підготовки спортсмени демонструють вищу мотиваційну єдність та узгодженість ціннісних орієнтацій, що може бути пов'язано з більшою залежністю від тренера, високим рівнем залученості та емоційної включеності. Зниження показника у групі попередньо базової підготовки може вказувати на послаблення згуртованості, переорієнтацію на індивідуальні цілі або внутрішню конкуренцію, що потребує цілеспрямованої корекції та підтримання командної єдності (табл. 1).

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика показників спільної діяльності
футбольних команд різних вікових груп**

Показник		Етап підготовки гравців			Н	р
		Початкової підготовки 10–12 р. $n = 37$	Попередньо о базової підготовки 13–15 р. $n = 45$	Спеціалізованої базової підготовки 16–19 р. $n = 23$		
		$\bar{x} \pm S$	$\bar{x} \pm S$	$\bar{x} \pm S$		
Групова взаємодія	Спрямованість активності	46,59±5,8	43,71±5,7	46,43±8,8	7.03	0,05*
	Організованість	42,27±4,7	43,47±4,6	43,26±4,7	1.55	0,46
	Інтелектуальна комунікативність	44,11±2,9	41,96±4,4	43,83±4,2	7.15	0,05*
	Психологічний клімат	41,97±3,7	41,98±3,1	42,35±4,8	1.96	0,375
	Середнє значення	42,89±2,7	42,43±3,5	43,64±4,1	0.64	0,72
	Оцінка ступеня розвитку	170,16±14,1	169,31±14,5	174,57±16,3	3.37	0,185

Примітки: * – показники, які є достовірно відмінними за Н-критерієм ($n = 105$, $v=3$, $H_{кр} (p \leq 0,05) = 7,81$; $H_{кр} (p \leq 0,01) = 11,34$; $H_{кр} (p \leq 0,005) = 12,84$) $H_{кр} (p \leq 0,001) = 16,27$)

Також зафіксовано достовірні відмінності за показником «інтелектуальна комунікативність» ($N = 7,15$; $p < 0,05$; $v = 3$). Найвищі значення (44,11±2,9) – у гравців початкової підготовки, найнижчі (41,96±4,4) – у групі попередньо базової підготовки. Це свідчить про те, що молодші спортсмени швидше включаються у колективну комунікацію, легше узгоджують думки та приймають спільні рішення, що зумовлено меншою індивідуальною конкуренцією та більшою відкритістю до взаємодії. Зниження показника у старших групах може відображати розбіжності у судженнях, нестачу узгодженості у прийнятті тактичних рішень або суперництво, що уповільнює комунікативні процеси. Це підкреслює необхідність розвитку комунікативної культури, спільного обговорення ігрових дій та формування навичок колективного мислення.

Висновки. Футболісти початкової підготовки мають вищу мотиваційну єдність і кращу комунікативну взаємодію. У старших групах спостерігається зниження згуртованості, ускладнення комунікації та зростання суперництва, що потребує розвитку командних навичок.

Список використаної літератури.

1. Вознюк, Т. В., & Перепелиця, О. А. (2011). Морфофункціональні показники кваліфікованих спортсменів командних ігрових видів спорту. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр.*, 3(22), 58-67.
2. Войтенко С.М. Засоби регуляції спільної діяльності спортивних команд: Монографія. Вінниця: ВДПУ, 2022. 212 с.
3. Войтенко Сергій, Перепелиця Максим, Перепелиця Олександр. Характер спільної діяльності жіночих футбольних команд. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: збірник наукових праць*. Вип. 16 (35). Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 10.31652/2071-5285-2023-16(35)-150-155 <http://eprints.zu.edu.ua/38691>
4. Термінологічний словник зі спортивних ігор. Укладачі: Вознюк Т.В., Свірщук Н.С., Войтенко С.М., Перепелиця М.О., Поліщук В.М. /Під заг. редакцією Т.В. Вознюк: ТВОРИ. 2024. 46 с.
5. Термінологічний словник зі спортивних ігор. Укладачі: Вознюк Т.В., Свірщук Н.С., Войтенко С.М., Перепелиця М.О., Поліщук В.М. /Під заг. редакцією Т.В. Вознюк: ТВОРИ. 2024. 46 с.
6. Kostiukevych V, Vozniuk T, Shchepotina N, Voitenko S, Romanenko V. Correlation analysis of statistical interrelations of special abilities with indicators of competitive activity of highly skilled field hockey players. *shss* [Internet]. 2025Sep.15 [cited 2025Oct.9];29(3):203-12. Available from: <https://shssjournal.com/index.php/journal/article/view/378>
<https://doi.org/10.15391/snsv.2025-3.02>

ВПЛИВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ МЕТОДИКИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ЮНИХ БОКСЕРІВ

Масленніков Г.О., Дзюба В.Л., Шкарапута О.А.
*Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського*

Анотація. Сучасний бокс характеризується зростанням інтенсивності змагальних навантажень, збільшенням обсягу атакуючих і захисних дій, а також підвищенням швидкості їх виконання та переміщень на рингу. Це висуває високі вимоги до спеціальної фізичної підготовки спортсменів, оскільки рівень розвитку фізичних якостей безпосередньо впливає на ефективність змагальної діяльності, техніко-тактичну майстерність, а також психологічну й інтелектуальну готовність боксерів.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку ефективних методів розвитку спеціальних фізичних якостей, спрямованих на підвищення результативності тренувального процесу у боксерів підліткового віку.

Ключові слова: бокс, підготовка, швидко-силові якості, спортсмени, розвиток.